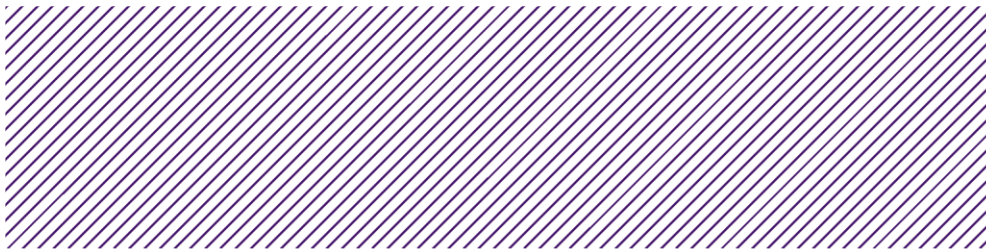

FINANSTILSYNET
THE FINANCIAL SUPERVISORY
AUTHORITY OF NORWAY

Verdipapirforetaks tilknyttede agenter

Høringsnotat og forskriftsforslag 01.10.2018

1 Innledning

Verdipapirlovutvalget avga sin fjerde utredning til Finansdepartementet 11. januar 2018. Utredningen gjelder forslag til endringer i verdipapirforskriften for å gjennomføre nivå 2-reglene til MiFID II, og ble sendt på høring kort tid etter. Finanstilsynet avga høringsuttalelse til forslagene 27. april 2018.

I høringsuttalelsen foreslo Finanstilsynet ytterligere regulering av verdipapirforetaks tilknyttede agenter. Finanstilsynet foreslo at et verdipapirforetak kun kan ha én tilknyttet agent, samt at personkretsen for gjeldende egnethetskrav utvides fra kun å gjelde daglig leder eller eventuell annen person i agentvirksomheten som faktisk leder virksomheten, til også å gjelde styremedlemmer og eiere med betydelig eierandel i den tilknyttede agenten.

Finansdepartementet ba i brev av 22. mai 2018 Finanstilsynet om å utarbeide høringsnotat og utkast til forskriftsregler om verdipapirforetaks tilknyttede agenter som angitt i høringsuttalelsen.

2 Bakgrunn

Verdipapirforetak og kredittinstitusjoner med tillatelse til å yte investeringstjenester (heretter omtalt som verdipapirforetak) kan benytte tilknyttede agenter til å tilby nærmere bestemte tjenester, jf. verdipapirhandelloven § 10-16.

I verdipapirforskriften § 10-42 er det fastsatt begrensninger i verdipapirforetaks adgang til å benytte tilknyttede agenter. Det følger av bestemmelsen at verdipapirforetak ikke kan inngå agentavtaler som omfatter flere personer enn 50 prosent av antall fast ansatte i verdipapirforetaket. Dette gjelder ikke der agenten er kredittinstitusjon eller forsikringsforetak. Videre er det i § 10-42 til § 10-46 fastsatt enkelte presiseringer knyttet til kravene til agentavtalen, nærmere kvalifikasjonskrav til daglig og faktisk leder av agenter som er foretak, begrensninger i agentens og dens ansattes adgang til å drive annen næringsvirksomhet og krav til registrering av agenten.

Nasjonale myndigheter har etter MiFID II – som etter MiFID I – anledning til å fastsette strengere regler for tilknyttede agenter som er registrert innenfor dets jurisdiksjon. Gjeldende bestemmelser i verdipapirforskriften er en særnorsk regulering. Verdipapirlovutvalget har i NOU 2018:1 foreslått å videreføre gjeldende regler.

Reglene om tilknyttede agenter i verdipapirhandelloven med forskrifter kommer også til anvendelse for forvaltningsselskap for verdipapirfond som har tillatelse til å yte investeringstjenestene aktiv forvaltning og investeringsrådgivning, jf. verdipapirfondforskriften § 1-3. I tillegg kan forvaltningsselskap for verdipapirfond etter verdipapirfondloven § 2-10 benytte tilknyttede agenter for å markedsføres sine tjenester samt formidle ordre om andeler i verdipapirfond. Bestemmelsene gitt i eller i medhold av verdipapirhandelloven § 10-16 annet til fjerde ledd gjelder da så langt de passer.

Begrensningen om at verdipapirforetak ikke kan inngå agentavtaler som omfatter flere enn 50 prosent av antall fast ansatte i foretaket gjelder ikke for forvaltningsselskapene, jf. verdipapirforskriften § 10-42 fjerde ledd. Ved vedtakelsen av reglene i verdipapirforskriften § 10-42 til § 10-46 ble det ikke ansett å foreligge noe behov for dette.

3 Finanstilsynets vurderinger

Finanstilsynet mener at gjeldende bestemmelser i verdipapirforskriften § 10-42 til § 10-46 om tilknyttede agenter bør videreføres. Etter Finanstilsynets vurdering bør det fastsettes ytterligere begrensninger i verdipapirforetaks adgang til å benytte agenter. Videre mener Finanstilsynet at personkretsen for gjeldende egnethetskrav bør utvides til også å gjelde styremedlemmer og eiere av betydelig eierandel i tilknyttede agenter som er foretak.

Agenter tilbyr investeringstjenester under tillatelsen til verdipapirforetaket, og verdipapirforetaket står ansvarlig for agentens virksomhet. Finanstilsynets erfaring er at det i praksis har vist seg krevende for verdipapirforetakene å ha kontroll med at tilknyttede agenter etterlever de krav som stilles til virksomheten, særlig reglene som skal sikre investorbekyttelse. Agenter har også ofte vært benyttet av foretak som ikke har hatt like stor oppmerksomhet på regulatoriske krav og investorbekyttelse. Erfaringene er basert både på klager Finanstilsynet har mottatt, og stedlige tilsyn hos verdipapirforetak. Gjeldende begrensninger i antall personer i verdipapirforetakets tilknyttede agenter har etter Finanstilsynets erfaring ikke vært tilstrekkelig til å forebygge brudd på reglene om investorbekyttelse. Finanstilsynet foreslår på denne bakgrunn at det innføres en begrensning om at verdipapirforetak kun kan ha én tilknyttet agent.

Begrensningene bør etter Finanstilsynets vurdering ikke gjelde der den tilknyttede agenten er kredittinstitusjon eller forsikringsforetak. Kredittinstitusjoner og forsikringsforetak er underlagt tilsyn og har strenge krav til intern kontroll og styrende organer.

Begrensningen bør heller ikke gjelde for forvaltningsselskap for verdipapirfond som ønsker å benytte tilknyttede agenter. I likhet med vurderingene da dagens regler ble fastsatt, ser Finanstilsynet ikke behov for å begrense antall tilknyttede agenter til forvaltningsselskapene. Forvaltningsselskapene har et begrenset tjenestespekter. Bruken av tilknyttede agenter er her ikke utbredt, og Finanstilsynets erfaringer tilsier ikke at det er behov for å stramme inn. I dag hovedsakelig ett forvaltningsselskap som har tilknyttede agenter, og disse agentene er alle kredittinstitusjoner.

I Finanstilsynets register over tilknyttede agenter er det i dag registrert totalt 101 agenter til norske verdipapirforetak. 67 av disse agentene er kredittinstitusjoner eller forsikringsforetak. To verdipapirforetak har i dag mer enn én tilknyttet agent. Disse har syv agenter hver. Én kredittinstitusjon med tillatelse til å yte investeringstjenester har tilknyttede agenter. Samtlige av disse agentene er imidlertid kredittinstitusjoner eller forsikringsforetak, og forslaget vil derfor ikke få betydning for dette foretaket. Finanstilsynet har i løpet av de senere år hatt stor oppmerksomhet rettet mot verdipapirforetakenes bruk av agenter. Det kan se ut til at bruken av agenter som opererer på vegne av verdipapirforetak uten annen konsesjon, etter hvert er blitt redusert.

Innføring av en grense på én tilknyttet agent, vil altså innebære at to verdipapirforetak må avvikle flertallet av sine agentforhold. Etter Finanstilsynets vurdering må hensynet til investorbeskyttelsen her imidlertid veie tyngre. Innføring av begrensningen vil også ha en forebyggende effekt, ved at det forhindrer nye foretak i å etablere seg med mange agenter. I tillegg kommer at begrensningen også vil gjelde for verdipapirforetak etablert i annen EØS-stat som ønsker å registrere tilknyttede agenter etablert i Norge.

Hensynet til investorbeskyttelse begrunner også reglene i verdipapirforskriften § 10-43 om krav til kvalifikasjoner og skikkethet til leder av en tilknyttet agent som er foretak. Samtlige tilknyttede agenter registrert i Finanstilsynets register per i dag er foretak, med unntak av én.

Kravene gjelder i dag daglig leder eller eventuell annen person i agentvirksomheten som faktisk leder virksomheten. Styremedlemmer og eiere er ikke omfattet av kravene. Finanstilsynet har erfart at personer som har vært involvert i foretak som har fått sin tillatelse til å yte investeringstjenester tilbakekalt, trer inn som styremedlem eller har eierandeler i tilknyttede agenter. Tilknyttede agenter er ofte små, og roller som styremedlem eller eier i en tilknyttet agent vil normalt innebære en betydelig innflytelse på virksomheten. Hensynet til investorbeskyttelse tilsier derfor etter Finanstilsynets vurdering at kvalifikasjonskrav og krav til skikkethet også bør gjelde styremedlemmer og eiere i den tilknyttede agenten. Finanstilsynet mener at kravene til eiere kun bør gjelde eiere med betydelig eierandel i den tilknyttede agenten, slik dette er definert i verdipapirhandelloven § 2-4 femte ledd.

Krav til egnethet for eiere bør etter Finanstilsynets vurdering ikke gjelde der den tilknyttede agenten er kredittinstitusjon eller forsikringsforetak. Kredittinstitusjoner og forsikringsforetak er allerede omfattet av eierkontrollregler i sektorlovgivningen, og det er derfor ikke behov for å gjøre endringene gjeldende for disse foretakene.

4 Økonomiske og administrative konsekvenser

De foreslåtte endringene skal bidra til økt investorbeskyttelse. Endringsforslagene vil medføre at to verdipapirforetak må avslutte flertallet av sine agentforhold. Videre vil verdipapirforetak måtte gjennomføre flere egnethetsvurderinger enn i dag. For øvrig anses ikke endringsforslagene å medføre vesentlig økt ressursbruk verken for de berørte foretakene eller for Finanstilsynet.

5 Forslag til forskriftsendringer

I forskrift til verdipapirhandelloven (verdipapirforskriften) gjøres følgende endringer:

I § 10-42 gjøres følgende endringer:

Første ledd skal lyde:

Verdipapirforetak kan ikke inngå agentavtaler som omfatter flere personer enn 50 prosent av antall fast ansatte i verdipapirforetaket. *Verdipapirforetak kan ikke ha mer enn én tilknyttet agent. Første og annet punktum* gjelder ikke der den tilknyttede agenten er kredittinstitusjon eller forsikringsselskap.

§ 10-43 skal lyde:

Før et verdipapirforetak benytter tilknyttet agent, skal verdipapirforetaket påse at daglig leder eller eventuell annen person i agentvirksomheten som faktisk leder virksomhet som tilknyttet agent og styremedlemmer i den tilknyttede agenten oppfyller kravene i verdipapirhandelloven § 9-9 første ledd om relevante kvalifikasjoner og yrkeserfaring, og for øvrig ikke har utvist utilbørlig adferd som gir grunn til å anta at stillingen eller vervet ikke vil kunne ivaretas på forsvarlig måte. Verdipapirforetaket skal også påse at eiere av kvalifisert eierandel i den tilknyttede agenten tilfredsstiller kravene i verdipapirhandelloven § 9-10 første ledd. Kravene i annet punktum gjelder ikke for eiere av kvalifisert eierandel i tilknyttede agenter som er kredittinstitusjon eller forsikringsforetak.

[REDACTED]

[REDACTED]

[REDACTED]

[REDACTED]

[REDACTED]